Publicat a *COL·LEGI D'ARQUITECTES DE CATALUNYA* (https://www.arquitectes.cat)

© Maria Ribes

Les mitgeres -parets o murs que es generen entre propietats contigües- són estranys romanents urbans amb una important presència en el paisatge arquitectònic de Buenos Aires. Aquesta realitat no succeeix només a la capital argentina, també s'estén a altres províncies del país.

Puntuals barris portenys són coneguts per la seva identitat i tenen un teixit homogeni que els caracteritza. No obstant això, en la major part de la ciutat coexisteixen edificis de diverses èpoques, tipus i alçades, formant un teixit segmentat, com explica l'arquitecte Fernando Diez en el seu llibre 'Buenos Aires, constantes urbanas': "*Aquest tipus de teixit urbà és incapaç de configurar harmoniosament l'espai urbà, caracteritzar-lo i atorgar-li una identitat definida. Aquesta situació afecta la ciutat com a organització general, sempre que no pot donar un caràcter específic a cada barri o sector urbà ".*

A meitats del segle XX, davant la necessitat d'augmentar la quantitat d'habitatges a construir, es va potenciar la densitat edificatòria juntament amb una descontrolada especulació

immobiliària. Van aparèixer normatives d'edificació cada vegada més estrictes, que van influir en el procés gradual de transformació tipològica, construint uns models edilicis imposats per les autoritats reguladores.

El Codi de Planejament Urbà de 1944 va portar a aprofitar al màxim l'àrea edificatòria de la parcel·la (sobretot les parcel·les amb la tipologia edilícia d'edificis entre mitgeres que ocupaven el centre de l'illa típica i que arribaven a tenir fins a 60m. de profunditat). Els ambients principals donaven al capdavant o al contra-front, però les estances que quedaven al centre de l'edifici havien d?il·luminar-se i ventilar-se a través de patis interiors. Aquests patis no sempre s'acabaven construint o, si es realitzaven, tenien les mesures mínimes regulades pel Codi d'Edificació, donant lloc a una àrea molt petita en relació a l'alçada total de l'edifici.

El CPU de 1977 va proposar disminuir la densitat edificatòria introduint models edilicis amb una reducció de la superfície edificada respecte al codi anterior. Tot i així, seguia sense tenir en compte la forma de l'espai urbà, ja que proposava la desmaterialització de l'espai del carrer, creant reculades dels edificis, variacions d'altura i plànols de façanes discontinus.

Conseqüentment avui ens trobem amb una Buenos Aires de parcel·les contigües amb edificacions d'alçades i profunditats molt diverses. 'Hi conviuen' cases unifamiliars de planta baixa més 1 adjacents a edificis d'habitatges col·lectius d'unes 12 plantes, la qual cosa genera grans murs 'buits' que entorpeixen la qualitat de vida del barri.

Per tot això, cal repensar el futur del teixit urbà per integrar aquestes discontinuïtats urbanes en el seu entorn. I per trencar amb la monotonia de les típiques mitgeres, la majoria sense cap tractament 'artístic', s'ha de buscar solucions que donin significat a aquests espais residuals, aportant-los identitat.

Altres països han optat per tractar les mitgeres de diferents maneres:

- mitgeres artístiques: s'intervé les mitgeres per millorar l'estètica urbana i fer-les partícips de l'art urbà transformant-les en una mena de 'llenços'. En aquest sentit les propostes són molt variades: s'utilitza la tècnica de l? 'artifici' on, a partir del recurs de la perspectiva i el realisme, es pinten murals que, contemplats des d'un punt de vista determinat, sembla que el fons es projecta més enllà del mur; o bé es pinten les peces de la façana cega en diferents tonalitats que, observades des de la distància, conformen una imatge gegant.

- mitgeres verdes: es realitzen jardins verticals on la vegetació en el mur expandeix el paisatge urbà, augmentant l'energia natural de forma eficient. Amb aquesta intervenció també es millora l'aïllament tèrmic de l'edifici i disminueix la contaminació a la ciutat.

- mitgeres fotovoltaiques: es col·loquen elements de captació solar, sostinguts en bastidors estructurals, com un mitjà perquè l'edifici disposi d'energia fotovoltaica si la seva orientació és l'adequada. En aquest cas es cobreix tota la paret per augmentar la superfície de captació, a més de disposar si es vol les plaques a la coberta.

Sobre aquesta temàtica és interessant veure les següents pel·lícules argentines, on aquesta tipologia de murs forma part de la trama argumental:

- "Medianeras" (de Gustavo Taretto, 2005) sobre una història d'amor desenvolupada en ple centre de Buenos Aires. Segons els dos protagonistes del llargmetratge:

"Buenos Aires creix descontrolada i imperfecta. És una ciutat superpoblada en un país desert, una ciutat en la qual s'alcen milers i milers d'edificis sense cap criteri. Al costat d'un de molt

alt n'hi ha un de molt baix, al costat d'un de racionalista n'hi ha un d?irracional, al costat d'un d?estil francès n?hi ha un altre sense cap estil. Probablement aquestes irregularitats ens reflecteixen perfectament: irregularitats estètiques i ètiques. Aquests edificis que es succeeixen sense cap lògica, mostren una manca total de planificació "(Martín)

"Tots els edificis, absolutament tots, tenen una cara inútil, inservible, que no dona al capdavant ni al contra-front: la mitgera. Superfícies enormes que ens divideixen i ens recorden el pas del temps, l?smog i la brutícia de la ciutat. (...) Contra tota l'opressió que significa viure en aquestes caixes de sabates, hi ha una sortida, una via d'escapament, il·legal, com totes les vies d'escapament, en clara contravenció a les normes del codi de planificació urbana, s'obren unes minúscules , irregulars i irresponsables finestres que permeten que uns miraculosos raigs de llum il·luminen la foscor en què vivim. (Mariana) "

- "El hombre de al lado" (de Mariano Cohn i Gastón Duprat, 2009) sobre el dret a la privacitat i els conflictes veïnals ocasionades per voler obrir una finestra sobre la mitgera de la Casa Curutchet (a la ciutat de La Plata, dissenyada per Le Corbusier i encarregada a l'arquitecte argentí Amancio Williams).

Maria Ribes, arquitecta. Corresponsal del COAC a Buenos Aires, Argentina

[1]

Tornar [2]

Copyright@ Col·legi d'Arquitectes de Catalunya : https://www.arquitectes.cat/ca/mon/les-mitgeres-buenos-aires?language=ca

Links:
[1] https://www.arquitectes.cat/ca/printpdf/printpdf/16692?language=ca
[2] https://www.arquitectes.cat/ca/javascript%3Ahistory.back%281%29?language=ca